

Роля мясцовай культуры і традыцый для ўстойлівага развіцця: прыклад Баварыі

Гаворачы пра ўстойлівае развіццё, вельмі часта можна пачуць наступныя словаспалучэнні: экалагічныя аспекты ўстойлівага развіцця, эканамічныя фактары ўстойлівага развіцця, устойлівае развіццё і дэмаграфія і г.д. Безумоўна, сувязь паміж названымі аспектамі і ўстойлівым развіццём існуе, але неяк абсалютна не ўгадваецца славуты “чалавечы фактар”, не столькі ў кантэксце адукацыі, але ў кантэксце культурнага асяроддзя, у якім ён жыве і выхоўваецца. Бо выхаванне і ёсць найлепшай адукацыяй.

У сваю чаргу выхаванне, асабліва ў першыя гады існавання чалавека, непасрэдна звязана з мясцовай культурай, традыцыямі і нормамі паводзінаў. Трэба адзначыць, што ў пераважнай большасці выпадкаў мясцовая культура і традыцыі прапануюць падыходы, адпаведныя канцэпцыі ўстойлівага развіцця. Перад усім гэта датычыць сфераў асабістага развіцця чалавека, а таксама яго стасункаў з прыродным асяроддзем. Калі ж мы дадамо сюды рацыянальнае выкарыстанне назапашанага стагоддзямі патэнцыялу, то праявіцца і эканамічны эфект.

Наколькі мясцовая культура і традыцыі як фактар ўстойлівага развіцця ўлічваецца ў Баварыі, мелі магчымасць убачыць на свае вочы ўдзельнікі навучальнага візіту ў межах праекта “Адукацыя і ўдзел — унёсак ва ўстойлівае развіццё”, рэалізаванага Грамадскім аб’яднаннем “Фонд імя Льва Сапегі”, наведваюшы мястэчка Рэген ва ўсходняй частцы гэтай федэральнай зямлі. Рэген з’яўляецца цэнтрам турыстычнага мікрарэгіёна, які ўключае ў сябе Нацыянальны Парк “Баварскі лес” і прылеглыя да яго тэрыторыі. Адною з асноўных крыніц даходаў з’яўляецца турызм, што, дарэчы, і ёсць праяўленнем эканамічнага выкарыстання багатай мясцовай традыцыі.

Уявіце, наколькі бяднейшай выглядала б камерцыйная прапанова дадзенага мікрарэгіёна без брэнда “Баварыя”, без захаваных архітэктурных помнікаў, сакральных будынкаў і ландшафтаў, без мясцовых і хатніх кулінарных рэцэптаў і, вядома, без мясцовага піва. Але нават самі па сабе матэрыяльныя аб’екты яшчэ не гарантуюць поспеху, калі не будзе адчувальнай атмасферы, што ўсё гэта жывое. Калі гаспадар таго ці іншага варштата* сам ведае гісторыю будынка, у якім знаходзіцца, і, калі трэба, можа правесці па ім незапланаваную экскурсію. Такія веды не бяруцца з паветра, нават каб ім навучыцца, неабходна некаторы час пражыць у гэтай мясцовасці, а найлепш імі валодаюць тыя, хто тут нарадзіўся.

Утульныя інтэр’еры гатэляў і кавярняў таксама афармляюцца ў згодзе з мясцовымі традыцыямі — паўсюль шмат кветак, у матэрыялах пераважае дрэва. Можна сабе ўявіць, наколькі гэта пазітыўна кантрастуе з дызайнам падобных устаноў у вялікіх гарадах, дзе пануюць шкло, азбест і бетон. Не дзіва, што амаль кожны немец з паўночнай часткі ФРГ жадае правесці свой адпачынак у Баварыі. Зараз сур’ёзна адчуваецца канкурэнцыя з боку суседніх краінаў, што толькі ўступілі ў ЕС, але і ў суседнім “Баварскім лесе” з боку Чэхіі атмасфера падобная.

Вакол будынкаў традыцыйных баварскіх дворыкі, ад маляўнічага выгляду якіх доўга не можна адвесці вока. У нас падобную прыгажосць магчыма убачыць хіба што ў мястэчку Мосар Віцебскай вобласці, дзе мясцовы ксёндз, а па сумяшчальніцтве — батанік, стварыў “райскі сад” на тэрыторыі касцёла. Справа нават не ў акуратна падстрыжаным газоне, у Англіі можна знайсці яшчэ лепш, справа ў тым, што гэта натуральна ўпісваецца ў агульны рытм жыцця чалавека. Напэўна, у нас не мусяць бы першасным элементам акультуранага ландшафту быць газон, але драўляны зруб, накрыты саломай, — гэта ўжо крок у патрэбным кірунку.

Не ўдалося б стварыць правільнага вобразу Баварыі без характарыстыкі нацыянальнага пачуцця жыхароў. Папершае, трэба адзначыць, што баварцы, а гістарычна і жыхары іншых нямецкіх земляў, маюць глыбокае пачуццё лакальнасці. Паняцце “агульнанямецкага” ўзнікла досыць позна, а канчаткова сфармавалася толькі ў XIX стагоддзі, пры тым Баварыя да апошняга гэтаму працівілася. Можна сказаць нават, што існуе пэўны варыянт паўднёвамясцай культуры, да якой належаць жыхары Аўстрыі, Швейцарыі, Бадэн-Вюртэмберга і Баварыі. У гэтым рэгіёне традыцыйна моцныя пазіцыі займае Каталіцкая Царква, а жыхары часта з’яўляюцца пабожнымі вернікамі, што таксама ўплывае на мясцовую традыцыю. Для Баварцаў жа вельмі важны элемент — гэта захаванне сваёй мовы, некаторыя кажучь — дыялекту. У гэтым яны нечым нагадваюць беларусаў. Зыходзячы з вышэйсказанага можна зразумець, чаму там настолькі папулярнымі з’яўляюцца разнастайныя мясцовыя гарадскія і вясковыя фестывалы, у якіх удзельнічае маса калектываў і проста ўсе жыхары дадзенай мясцовасці. Менавіта такім чынам захоўваецца і перадаецца нашчадкам гістарычная спадчына і традыцыі. Можна нават сказаць, што выхоўваюцца новыя пакаленні баварцаў, якія ўсведамляюць сваю культуру, сваю адказнасць перад людзьмі і навакольным асяроддзем, што творыць, уласна кажучы, ўстойлівае развіццё.

* Варштат — беларусізаваная форма нямецкага слова Werkstatt, якое азначае малую майстэрню.

** Фэст — свята.